

Kamera i søgelyset:

Olympus PEN FT er eneste sp

Olympus PEN FT er verdens eneste spejlrefleks i 18x24 mm formatet. »I holder vel ikke op med at lave PEN FT?« var et bekymret spørgsmål, der gik igen i mange af de breve, vi fik tilsendt i august. Men PEN FT fortsætter, selv om fabriken nu også laver et spejlrefleks i 24x36 mm. Gennem læsernes spørgsmål fik vi opklaret mange interessante detaljer ved PEN FT kameraet. Det er BICO's Olympus-specialister, der har skrevet svarene.

1. Vil 18x24 mm forsvinde?

Efter at Olympus har lavet en 24x36 mm spejlrefleks, holder man forhåbentlig ikke op med at fabricere objektiver til PEN FT 18x24 mm?

Også objektiverne til det nye Olympus FTL 24x36 mm udmærker sig ved ualmindelig små dimensioner, lille vægt og knivskarp tegning (se test i FOTO OG SMALFILM nr. 7). Især er teleobjektiverne meget kompakte i forhold til deres brændvidde, ganske som PEN FT-objektiverne. Men der foreligger intet fra fabriken om indskrænkning af PEN FT-objektivprogrammet. – Se også svaret på næste spørgsmål.

2. FTL-optik på PEN FT

Det nye 24x36 FTL-hus er tykkere end FT-huset, så der er plads til en adapterring, så de nye FTL-optikker kan bruges på mit PEN FT-hus. Findes der en adapterring, der overfører springblændeudløsningen?

Det er rigtigt, at den optiske basisafstand for FTL 24x36 er større end for PEN FT 18x24 mm, så der er plads til en adapterring mellem FTL-objektiverne og PEN FT-kamerahuset. Den findes allerede under betegnelsen adapterring type P, der passer til alle objektiver med M 42x1 universal-skruegevind.

Derimod vil det nok blive for kompliceret og kostbart at overføre PEN FT-husets springblænderudløsning til FTL-objektivernes blænderstift med en præcision, der svarer til Olympus' sædvanlige. De to mekanismer arbejder

nemlig på hver sin led, vinkelret på hinanden. Til gengæld har FTL-objektiverne en særlig bekvem manuel-blænderknap (se test i FOTO OG SMALFILM nr. 7), der er nem at låse fast. Brug alligevel åbenblænder-metoden ved lysmålingen og overfør det aflæste TTL-tal til den tilsvarende manuel-blænderindstilling på FTL-objektivet. – Nærmere i svarene til spørgsmål 5 og 8.

3. Elektronblitz

På hvilke lukkertider kan man bruge elektronblitz på PEN FT?

PEN FT's såkaldte »roterende spaltlukker« af mikrotyndt titaniummetal forener faktisk spalte- og centrallukkersystemernes fordele uden at tage ulemperne med. På den ene side er de konventionelle spaltlukkeres høje virkningsgrad bibeholdt, så de indstillede lukkertider overholdes meget præcist, idet der ikke spildes tid med åbning og lukning af lameller som ved centrallukkere. På den anden side sikrer lukkerbladets (der er kun ét!) roterende bevægelse ved en 10 gange så stor hastighed som ved almindelige spaltlukker, at objekter i hurtig bevægelse ikke forregnes, som man ellers ser ved spaltlukker, navnlig når de arbejder på den lange led. Desuden har man samme fordel som ved centrallukkere, at billedfeltet ligger helt åbent under eksponeringen, så elektronflash og blitzpærer af M-type uden videre kan synkroniseres ind på alle lukkertider fra 1/1 til 1/500 sek. – Svaret er altså, at elektronflash kan bruges på alle tider, selv 1/500 sek., når synkrobøsningen er indstillet på »X«.

4. Sort PEN

Kan PEN FT fås i sort udførelse? Og hvad med PEN FV uden lysmåler? Eller laves den ikke mere?

PEN FT kunne en overgang leveres i sort, men var en del dyrere end den forkromede udførelse. Nu er den sorte type udgået af fabrikation. PEN FV uden lysmåler er også udgået – den var nemlig ikke så meget billigere end FT med TTL-målesystem.

5. TTL-tallene

Hvis jeg vil bruge fremmede objektiver på min FT, hvordan skal TTL-tallene i søgeren så opfattes? Der står jo ikke TTL-tal på andre end Olympus' egne optikker.

Det lille kamera har et stort tilbehør. Det spænder fra vidvinkel 20 mm til spejtlele 800 mm.

Bruges objektiver af andre fabrikkata via en adapterring – og det gælder også Olympus FTL-objektiver – kan man ganske vist ikke udnytte TTL-talsystemets særlige fordele (se svaret på spørgsmål 15). Men i praksis får man gode måleresultater ved at betragte objektivet største åbning som: TTL-tal 0 ved objektiver op til 60 mm brændvidde – TTL-tal 0,5 ved objektiver over 60 mm indtil 100 mm – og TTL-tal 1 ved objektiver over 100 mm. Læg ét TTL-tal til for hver blænder mindre. Eksempel: Et objektiv 2,0/50 mm har TTL-tal 0 ved bl. 2 – 1 ved bl. 2,8 – 2 ved bl. 4 osv. Mål ved fuld blænderåbning, aflæs TTL-tallet i søgeren. Er det f. eks. 2, indstilles blænder 4 i ovennævnte eksempel.

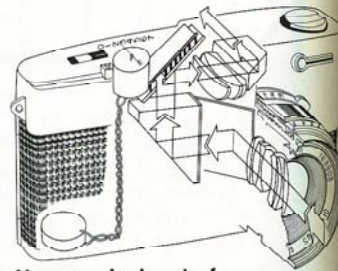
6. Diakopi

Kan Olympus diakopieringsforsats også tage 24x36 originaldías?

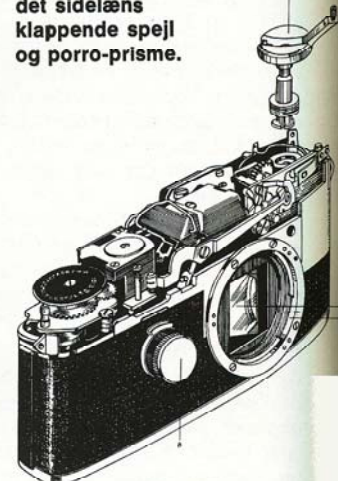
Ja, Olympus FT diakopieringsforsats, der benyttes sammen med FT-kameraskinne og FT-bælgudstyr, kan indstilles til at duplikere såvel 24x36 som 18x24 mm dias i PEN-formatet 18x24 mm – det er blot et spørgsmål om udtrækkets længde.

7. Adapterringe

Olympus leverer jo adapterringe til fremmede objektiver med 42 mm gevind, Exakta/Topcon bajonet, Nikon-bajonet og Leica-fatning. Hvilke af disse fremmede objektiver vil man kunne indstille til uendelig? Mener man for resten Leica-gevind eller Leica-M bajonet?

Her er princippet af det sidelæns klappende spejl og porro-prisme.

Sådan ser PEN FT ud indeni.

Adapterring type L er til Leica objektiver med skruegevind – der er ingen ring til Leica-M bajonetfatning. Leica-objektiver i L-ring kan ikke bruges på lange afstande. Korteste optageafstand med 35 mm Leica-objektiv er ca. 10 cm, med 50 mm ca. 46 cm, med 85 mm ca. 107 cm og med 135 mm ca. 267 cm. Leica-husets optiske basisafstand er nemlig 42,8 mm mod PEN FT-husets 46 mm.

Fejlrefleks til halvformat

- Alle andre objektiver, der kan monteres i de forskellige PEN FT-adapterringe til fremmede objektiver, kan derimod indstilles helt til uendelig.

8. Mere om TTL-tal

Hvis jeg vil tage et billede ved blænde 5,6 med en fremmed optik via en adapterring, hvordan skal jeg så aflæse TTL-tallene? PEN FT måler jo lyset ved fuld blænderåbning, men i dette tilfælde måler man jo ved arbejdsblænde!

Nej, De behøver ikke blænde ned til arbejdsblænder under lysmålingen, selv om De benytter et fremmed objektiv i adapterring, og vi fraråder i almindelighed nedblændingsmetoden på grund af CdS-cellens træghed ved svage lyspåvirkninger. Find de TTL-tal, der svarer til blændertallene på Deres objektiv som beskrevet i svaret til spørgsmål 5 - og mål ved fuld blænderåbning!

Hvis De vil belyse netop ved blænder 5,6 (f. eks.), drejer De på lukkertidsknappen, til måleviseren søgeren angiver det TTL-tal, der svarer til bl. 5,6 på Deres objektiv (se den danske brugsanvisning punkt 2 under åbenblænder-metoden). Først derefter stilles blænderen fra fuld åbning om på bl. 5,6 manuel.

9. Hvad svarer brændvidden til?

Hvad svarer Olympus 20 mm objektivet til, hvis jeg vil sammenligne med en brændvidde på et 24x36 kamera?

PEN FT-objektivet 3,5/20 mm vinkel dækker en billedvinkel på 73° og svarer altså til 28 mm ved 24x36 mm. Formlen er: PEN FT-objektivets brændvidde ganget med faktoren 1,43. Så meget større er nemlig diagonalen af 24x36 mm end 18x24 mm. - Mindre end De troede? Sagen er, at 18x24 mm formatet faktisk er meget mere end »halvformat« i forhold til 24x36 mm. Kun i areal er 18x24 det halve af 24x36, så man får dobbelt så mange optagelser på en rulle. Men kvalitetsforholdet må bedømmes i lineært mål: skarphed, kornstørrelse osv. afhænger af den lineære forstørrelsesgrad fra filmformatet til den færdige billedstørrelse, og lineært måler 18x24 mm hele 70 % af 24x36 mm baseret på formaternes diagonaler. Yderligere synes mange, at 24x36 er lidt for langstrakt til at være harmonisk og masker af i længden -

så nærmer det »født harmoniske« 18x24 format sig stærkt »trekvart« størrelse af den effektive del af 24x36!

10. Makro og springblænde

Hvilken afbildningsmålestok kan man opnå med makroobjektivet 1:3,5/38 mm? Findes der en mellemring med springblænde? Kan springblænden virke, hvis jeg bruger objektivet på bælg? Sidste spørgsmål også, når objektivet vendes i retrostilling?

Det 5-linsede Auto-Macro objektivet 3,5/38 mm er den eneste mulighed for automatisk springblænderudløsning ved næroptagelser, hvis man da ikke vil bruge forsatslinser. Nærmeste motivafstand med dette objektivet er 15,6 cm svarende til 0,6x »forstørrelse« eller afbildningsmålestok 1:1,58. Motivfeltet, der dækkes ved denne afstand, er 29,2x40 mm.

Springblænderen virker ikke ved brug af bælgudstyr, mellemringe eller omvendering (hvor objektivet vendes i retrostilling). Ved montering på disse tilbehørsdele omstilles blændermekanismen automatisk til manuel - også med omvendering, idet den også omfatter en ring til montering på objektivets bagside (som her vender fremad), dels for omstilling af blænderen til manuel, dels som adapter til indskrunding af filtre.

11. Minikikkert

Kan søgerluppen 2,75 X også bruges som en handy lille kikkert, i princippet er det jo egentlig det samme som en kikkert?

Ja, det skulle man tro, men desværre vendes »kikkert-billedet« på hovedet, så det vil blive lidt ubekvemt! Så går det bedre med vinkel-lupsøgeren, den nøjes i det mindste med at spejlvende kikkertbilledet m. h. t. højre-venstre. Til gengæld må man kikke fra oven og ned - bruger man den som »vinkel-kikkert«, kommer billedet atter på hovedet. I øvrigt giver den en udmærket skarp gengivelse som al Olympus-optik, men synsfeltet er ret snævert for en »kikkert« med denne beskedne forstørrelsesgrad.

12. Olympus-alfabet

Jeg har 2 objektiver, en E Zuiko og en G Zuiko. Hvad betyder bogstaverne?

Bogstaverne foran »Zuiko«-navnet på alle Olympus-objektiver betegner antallet af linser. E er 5. bog-

stav i alfabetet og betyder altså et 5-linsede objektivet, F et 6-linsede, G et 7-linsede objektivet osv. - Ingen objektiver til PEN FT er på under 5 linser, og selv de billigste Olympus-kameraer har ikke objektiver på under 4 linser. »Zuiko-alfabetet« begynder altså med D!

13. Minolta-ring

Findes der en adapter til Minolta-objektiver?

Nej, der findes ingen adapterring til Minolta-objektiver for PEN FT.

14. Motoriseret PEN

Halvformatet med 72 skud pr. rulle er som skabt til motortransport. Det samme gælder PEN FT husets kvikke lille spejl, der lynhurtigt svipper til side og tilbage. Kort sagt, hvornår kommer der en PEN FT med motor?

I sin tid adviserede Olympus et motoraggregat til PEN FT og har også vist prototyper på fotokina-messen i Köln. Men det krævede et specielt PEN FT kamerahus (bl. a. med aftagelig beklædning), og projektet er foreløbig skrinlagt.

15. TTL og »T«-systemet

Hvorfor er der (i min danske brochure) objektiver med TTL-tallene fra 0 til 5 og andre fra 1 til 5 eller 6? Hvis 0 betyder fuld blænderåbning, skulle man vente, at alle objektiver har TTL-talrække begyndende med 0.

Nogle PEN FT objektiver har TTL-tal 0 for fuld blænder, andre har 0,5 og atter andre TTL-tallet 1 for største åbning. Det hænger sammen med CdS-cellens placering bag (eller rettere over) det ene af de to porro-søgerprismer og fresnel-matskiver. Dette system centerer lyset på CdS-cellen forskelligt alt efter objektiv-brændvidden, og for at udligne dette må objektiverne have forskelligt TTL-begyndelsestal efter deres brændvidde.

I øvrigt følges TTL-talrækken ikke altid nøjagtigt med blænderrækken - det er ikke en fejl ved PEN FT's TTL-talsystem, men derimod ved vort gammelkendte blænder-talsystem! De almindelige blændertal er nemlig baserede på den lysintensitet, som passerer gennem objektivets centrale del og tager ikke hensyn til det naturlige lystab mod objektivets rand, da blændertallene jo kun udtrykker det rent geometriske åbningsforhold. Af samme grund ta-

ger de heller ikke hensyn til forskelle i absorption, refleksion osv. mellem forskellige objektiver. - Olympus TTL-talsystem svarer mere til det »T«-system, som mange professionelle fotografer foretrækker, og det udtrykker den gennemsnitlige lysdækning af hele billedarealet uden den almindelige blænderskalas mange fejlkilder. Derfor har hver eneste objektivtype til PEN FT sin specielle TTL-talskala, der kompenserer for alle fejl og sikrer nøjagtig eksponering ved ethvert objektivet, når det indstilles på det TTL-tal, belysningsmåleren i PEN FT angiver.

16. Spejtele og tegnebog

Hvad vejer 800 mm spejteleobjektivet? Og hvor meget bliver min tegnebog lettet for?

Zuiko Mirror T spejlobjektiv 8/800 cm har en billedvinkel på kun 2° og kan indstilles fra 16 m til uendelig. Vægten er 2,4 kg, til gengæld bliver tegnebogen lettet for ca. 5.500,- kr. - så følger der ganske vist også en solblænder med. Dette objektivet tages kun hjem på bestilling.

17. Efter 30.000 skud

Efter 30.000 optagelser med min gamle PEN F er kameraet blevet ked af kuldegrader. Ved 5° frost begynder spejlet at hænge. Det er aldrig sket med mit nyere FT. Håber i øvrigt at det kun er dårlige rygter, at PEN formatet vil udgå efter fremkomsten af et Olympus 24x36 mm?

En arm, der påvirker lukker- og spejlfunktionerne glider sandsynligvis i et fedtstof, der med årene er blevet for tykflydende, så det ved lave temperaturer bliver helt stift, og funktionen går fast på dette ældre veltjente PEN F kamera. Sagen kan sikkert klares ved, at det autoriserede Olympus-værksted renser det gamle fedtstof af og i stedet smører med en ny type, som tåler temperaturer ned til 70 minusgrader.

18. Udgår PEN-formatet

Håber det kun er dårlige rygter, at PEN-formatet vil udgå efter fremkomsten af et Olympus 24x36 mm?

Vi (importøren Bico A/S) har bestemt ikke til hensigt at standse importen af PEN FT, så længe fabrikken producerer den. Skulle fabrikationen en dag ophøre, er det en selvfølge, at et foretagende som Olympus fortsat vil sikre reparationsmulighederne. ■